

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR EUROPOS SĄJUNGOS GRUPĖ
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ
PAŽYMA**

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL JUNGTTINIŲ TAUTŲ VAIKO TEISIŲ KONVENCIJOS FAKULTATYVAUS PROTOKOLO DĖL PRANEŠIMŲ PROCEDŪROS RATIFIKAVIMO“, LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO DEKRETO „DĖL TEIKIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI RATIFIKUOTI JUNGTTINIŲ TAUTŲ VAIKO TEISIŲ KONVENCIJOS FAKULTATYVŲ PROTOKOLĄ DĖL PRANEŠIMŲ PROCEDŪROS“, DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL KREIPIMOSI Į LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTĄ SU PRAŠYMU PATEIKTI LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI RATIFIKUOTI JUNGTTINIŲ TAUTŲ VAIKO TEISIŲ KONVENCIJOS FAKULTATYVŲ PROTOKOLĄ DĖL PRANEŠIMŲ PROCEDŪROS“, LIETUVOS RESPUBLIKOS VAIKO TEISIŲ APSAUGOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO NR. I-1234 1, 4 IR 29 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽALOS, ATSIKADUSIOS DĖL VALDŽIOS INSTITUCIJŲ NETEISĖTŲ VEIKSMŲ, ATLYGINIMO IR ATSTOVAVIMO VALSTYBEI IR VYRIAUSYBEI ĮSTATYMO NR. IX-895 2, 3, 4 IR 5(1) STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VAIKO TEISIŲ APSAUGOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO NR. I-1234 1, 4 IR 29 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽALOS, ATSIKADUSIOS DĖL VALDŽIOS INSTITUCIJŲ NETEISĖTŲ VEIKSMŲ, ATLYGINIMO IR ATSTOVAVIMO VALSTYBEI IR LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBEI ĮSTATYMO NR. IX-895 2, 3, 4 IR 5¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ PATEIKIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI“
PROJEKTŲ**

**(TAP-22-538, TAP-22-537, TAP-22-536, TAP-22-540, TAP-22-541, TAP-22-539)
(TAIS Nr. 21-33727(3), 21-33725(3), 21-33730(3), 21-33728(3), 21-33729(3), 21-33732(3))**

2022-04-27 Nr. NV-1134

Vilnius

1. Projektų rengėjas.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

2. Projektų tikslas.

Atlikti teises procedūras, reikalingas 2011 m. gruodžio 19 d. Niujorke priimtam Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos (toliau – Konvencija) fakultatyviam protokolui dėl pranešimų procedūros (toliau – Protokolas) ratifikuoti su pareiškimu, kadangi, vadovaujantis Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 6 punktu, Protokolas priskirtinas ratifikuojamų tarptautinių sutarčių kategorijai.

3. Projektų esmė.

2011 m. gruodžio 19 d. Jungtinių Tautų (toliau – JT) Generalinė Asamblėja priėmė Protokolą, įtvirtinantį skundo dėl vaiko teisių pažeidimo nagrinėjimo procedūrą, kuria suteikiama teisė vaikams ir (ar) jų atstovams dėl konkrečių jų (atstovaujamų vaikų) teisių pažeidimų pagal Konvenciją, Konvencijos fakultatyvinį protokolą dėl vaikų pardavimo, vaikų prostitucijos ir vaikų pornografijos bei Konvencijos fakultatyvinį protokolą dėl vaikų dalyvavimo ginkluotuose konfliktuose pateikti skundą JT Vaiko teisių komitetui (toliau – Komitetas).

Šiuo metu Protokolą yra ratifikavusios 48 Konvencijos valstybės narės.

Lietuvos Respublika Protokolą pasirašė 2015 m. rugsėjo 30 d., tačiau iki šiol nėra jo ratifikavusi. Atkreiptinas dėmesys, kad 2016 m., priimdama rekomendacijas, gautas JT Žmogaus teisių tarybos visuotinės periodinės peržiūros antrojo ciklo metu, Lietuva įsipareigojo ratifikuoti Protokolą iki 2021 m.

Ratifikuodama Protokolą, Lietuva prisiims įsipareigojimą apsaugoti vaiko teises visais aspektais, kaip numatyta Konvencijoje ir jos fakultatyviuose protokoluose.

Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo projektu siekiama, kad vaiko teisių ir laisvių įgyvendinimas, gynimas ir apsauga būtų užtikrinama vadovaujantis ne tik Konvencija, bet ir jos fakultatyviais protokolais. Taip pat Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo projektu siekiama Lietuvos Respublikos vaiko teisių

apsaugos pagrindų įstatyme įtvirtinti vaiko (-ų) teisę pačiam (patiems) ar per kitus asmenis ę kreiptis į Komitetą dėl vaiko teisių, įtvirtintų Konvencijoje ir (ar) jos fakultatyviuose protokoluose, pažeidimo.

Žalos atlyginimo įstatymo projektu siekiama užtikrinti veiksmingą tarptautinių įsipareigojimų įgyvendinimą ratifikavus Protokolą, numatant, kad JT komitetuose, kurių jurisdikciją ar kompetenciją spręsti dėl Lietuvos Respublikos jurisdikcijai priklausančių asmenų teisių pažeidimų yra pripažinusi Lietuvos Respublika, nagrinėjant bylas prieš Lietuvos Respubliką, valstybei atstovautų Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovas Europos Žmogaus Teisių Teisme (toliau – Vyriausybės atstovas EŽTT), taip pat įtvirtinant galimybę JT komitetų nagrinėjamose bylose sudaryti taikius susitarimus, patikslinant ne teismo tvarka išmokamos kompensacijos sumokėjimo tvarką ir padidinant mokėtino turtinės ir neturtinės žalos atlyginimo dydžius.

Ratifikavus Protokolą, bus išplėsta Vyriausybės atstovo EŽTT kompetencija, o Teisingumo ministerijai bus priskirta nauja funkcija, kuriai tinkamai vykdyti turi būti užtikrintas pakankamas finansavimas. Teisingumo ministerijoje reikėtų papildomai įsteigti 1 patarėjo etatą, kurio darbo vietai sukurti ir išlaikyti reikėtų 30.000 eurų per metus. Atsižvelgiant į tai, kad Protokolas galimai įsigalios tik 2022 m. pabaigoje, taip pat siekiant veiksmingai suplanuoti biudžeto lėšų poreikį, nauja darbo vieta šiuo požiūriu steigina nuo 2023 m. Atitinkamą biudžeto lėšų poreikį Teisingumo ministerija pateiks per 2023 m. biudžeto asignavimų planavimo procesą.

Žalos atlyginimo įstatymo pakeitimui įgyvendinti ir ne teismo tvarka išmokamos žalos atlyginimo dydžiams padidinti, pirminiais skaičiavimais, asignavimus, skirtus žalos atlyginimo programai, kurią administruoja Teisingumo ministerija, vykdyti, reikėtų padidinti 30.000 eurų per metus. Siekiant veiksmingai suplanuoti biudžeto lėšų poreikį, siūlytina numatyti, kad nuostatos dėl žalos atlyginimo dydžių įsigalioja 2023.01.01.

4. Derinimas.

Teisės aktų projektai suderinti su Finansų ministerija, Teisingumo ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaiga ir Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

5. Dalykinio vertinimo išvada.

Atkreiptinas dėmesys, kad pritarus Protokolo ratifikavimui būtų tikslinga vykdyti aktyvią visuomenės informavimo kampaniją, supažindinant tiek visuomenę, tiek vaiko teisių apsaugos srityje dirbančius specialistus su galimybėmis patiems vaikams (ar per kitus jų atstovaujančius asmenis) kreiptis į Komitetą dėl vaiko teisių pažeidimų. Tokį pasiūlymą savo išvadoje buvo pateikusi ir Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, tačiau rengėjai savo pozicijos teikime nėra išsakę. Siūlytume tarpinstituciniame pasitarime rengėjams pateikti informaciją dėl numatomų veiksmų šiuo klausimu.

Projektą svarstyti Tarpinstituciniame pasitarime, atsižvelgus į Teisės grupės pastabas.

Tarptautinių santykių ir ES grupės patarėja

Lina Saulėnaitė-Višinskienė

Socialinės politikos grupės patarėja

Daiva Buivydaite-Garbštienė